

БІОГРАФІЧНИЙ ЕКСКУРС У ЖИТТЯ ТА НАУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ВИДАТНОЇ ЖІНКИ-МАТЕМАТИКА ОЛЬГИ АРСЕНІВНИ ОЛІЙНИК

Прекрасна наука математика споконвіків чарувала своєю таємничістю, захоплювала неможливими перетвореннями і «вселяла віру і безмежні сили людського розуму» (А. Дістервег). Нею захоплювалися не лише чоловіки. Багато жінок навіки закарбували своє ім'я в історії математики. Серед них і Олійник Ольга Арсенівна.

Ольга Олійник стала першою жінкою, яка у 29 років здобула ступінь доктора фізико-математичних наук. Її внесок в математику отримав міжнародне визнання. Вона написала більш як 359 статей і публікацій. Роботи Ольги Арсенівни цитуються в багатьох наукових монографіях та статтях з теорії диференціальних рівнянь у частинних похідних. Вона підготувала 58 кандидатів та 14 докторів фізико-математичних наук [2].

Ольга Олійник народилася 2 липня 1925 року у с. Матусові Шполянського району. Шкільні роки пройшли у м. Смілі (нині Черкаська область).

З початком Великої Вітчизняної війни сім'я була евакуйована в м. Перм (Росія), де Ольга закінчила середню десятирічну школу. В 1947 році з відзнакою закінчує фізико-математичний факультет Московського університету і назавжди пов'язує з ним долю [3].

Ольга Арсенівна захистила кандидатську дисертацію «Про топологію дійсних алгебраїчних кривих на алгебраїчній поверхні» у 25 років, докторську дисертацію «Задачі для рівнянь з частинними похідними з малим параметром для похідних вищого порядку та задача Коші для лінійних рівнянь в цілому» – у 29 років, з 1955 року – професор Московського державного університету, академік [1].

Була головним редактором «Праць Московського математичного товариства» та заступником головного редактора журналу «Успіхи математичних наук» [2].

Напрямок її наукової діяльності – диференціальні рівняння в застосуванні до нестационарної фільтрації рідин і газів у пористих середовищах; до розподілу тепла в тілах, які знаходяться в різних фазових станах одночасно – плавлення металу чи танення снігу; до ударних хвиль газової динаміки; до математичної теорії пружності й топології; до руху в'язкої рідини та до багатьох інших процесів [1].

Плідна праця Ольги Арсенівни Олійник була достойно оцінена. У 1952 році вона була нагороджена першою премією Чеботарьова – за дослідження рівнянь з малим параметром при похідних вищих порядків; у 1964 році отримала перший ступінь премії Ломоносова за роботи,

присвячені теорії нелінійних диференціальних рівнянь з частинними похідними. Також була іноземним членом Італійської АН в Палермо та Національної академії деї Лінчеї (1967 р.) та почесним членом Единбурзького королівського товариства Великобританії (1984 р.).

Заслужений діяч науки і техніки РРФСР (1985 р.). Нагороджена державною премією СРСР у 1988 році, іменною медаллю Колеж де Франс і медаллю першого ступеня Карлова університету Праги, Орденом Пошани у 1995 році [2]. Заслужений професор Московського державного університету (1997 р.).

З лекціями й доповідями Ольга Арсенівна виступала в Італії, Франції, США, Німеччині, Японії, Швеції, Великобританії [3].

Ольга Олійник померла 13 жовтня 2001 року, присвятивши математиці усе своє життя – 76 плідних років. Її справу продовжують багато науковців, які під її керівництвом обрали цей шлях.

Із захопленням знайомлячись з творчим надбанням видатних вчених, ми ще раз переконуємось, що «єдине щастя в житті – це постійне прагнення вперед» (Е. Золя). Всесвітньовідомі постаті змушують нас вірити, що невинна праця завжди дає свої плоди і стимулюють рухатися до незвіданих і цікавих просторів цариці наук – математики.

Список використаних джерел:

1. Жінки й математика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://makoveya1.narod.ru/proektu/kuz/oliynuk.htm>.
2. Про знаменитості. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.people.su/ua/82493>.
3. Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.ck.ua/>.